

[Miljøministeren]

Også set under den enkelte landmands synsvinkel er begrebet således dynamisk – afhængigt af ejendommens karakter og driftsform, ejerens alder og økonomi samt tilskuds- og afsætningsmuligheder.

Udtrykket »marginaljorder« bruges i den offentlige debat til dels synonymt med særlige *miljømæssige interesseområder*. Det vil i denne sammenhæng sige vandløbsnære arealer, tørre, oftest sandede jorder med stort vandingsbehov, vådområder, hvor afvanding kan give miljøproblemer, og småbiotoper, f.eks. diger, markskel, vandhuller, hegn, vedvarende græsarealer, overdrev, heder, strandenge, moser, søer og vandløb.

Marginaljordsbegrebet er i landbrugsmæssig forstand som nævnt overvejende dynamisk, først og fremmest afhængigt af forholdene på den enkelte ejendom samt af den fremtidige nationale og internationale udvikling inden for landbruget. Begrebet »miljømæssige interesseområder« er mere statisk, idet det er knyttet til bestemte naturtyper.

De tendenser, der allerede nu kan spores inden for landbruget – og som blandt andet drøftes i ministeriets debatoplæg og i »Grønbogen« – tyder på, at stadig flere arealer forventes at blive marginaliseret i landbrugsmæssig forstand.

Sammenfaldet mellem disse og de miljømæssige interesseområder kan derfor forventes øget. Men i nogle områder kan det modsatte ske, f.eks. på grund af generationsskifte, hvorved jorder, der i dag er marginale, indrages til intensiv dyrkning.

De nævnte tendenser er ikke et isoleret dansk fænomen, og der er behov for nytænkning.

Denne nytænkning kan blandt andet ske ved, at rentabiliteten af landbrugsproduktion i visse »udkantsområder« anskues under en mere generel synsvinkel, hvor ikke alene de sociale og de regionalpolitiske, men også de miljømæssige faktorer vægtes tungt.

I »Grønbogen« peges på, at mål og midler for den fælles landbrugspolitik må sigte mod et levedygtigt landsamfund og især en høj beskæftigelse og andel af bruttonationalproduktet.

3. Det danske landbrugsareal udgør i dag ca. 2,9 mill. ha. I miljøministeriets debatoplæg skønnes, at mellem 200.000 og 400.000 ha landbrugsjord af ringe bonitet over en årræk-

ke vil blive marginaliseret. Herudover peges der på ca. 150.000 ha i tilknytning til vandløb og op til ca. 80.000 ha i form af småbiotoper m.v., som også i denne sammenhæng kan karakteriseres som særlige miljømæssige interesseområder.

Det skal understreges, at der i debatoplæggets skøn over arealberegninger indgår meget væsentlige usikkerhedsfaktorer, navnlig for så vidt angår skønnet over de arealer, der kan forventes at blive marginaliseret. Det er først og fremmest begrundet i uvisheden med hensyn til den strukturelle udvikling inden for landbruget.

4. Typiske miljøinteresser knyttet til de miljømæssige interesseområder er beskyttelsen af grundvandet, vandløbene og plante- og dyrelivet. Hertil kommer områdernes betydning for friluftslivet samt endelig betydningen af at bevare et varieret landskabsbillede.

Hovedparten af vore vandløb løber gennem landbrugsjord. Gødskning og sprøjtning er her blot nogle af de faktorer, der kan påvirke grundvands- og vandløbskvaliteten i negativ retning. Dræning og anden afvanding af enge og andre lavtliggende arealer, udretning og hårdhændet vedligeholdelse kan også forringe levevilkårene for det naturlige dyre- og planteliv, vandløbenes tilstand og kvaliteten af det grundvand, der strømmer til vore vandløb.

Hvor afvandingen giver okkerproblemer, forringes ligeledes mulighederne for at opretholde et alsidigt og rigt plante- og dyreliv, og i nogle tilfælde kan den målsatte recipientkvalitet ikke opnås.

Småbiotoper som levende hegn, vandhuller, grøfter og lignende er reduceret kraftigt gennem de senere år. Disse biotoper udgør vigtige levesteder for vort plante- og dyreliv og tjener som spredningsveje m.v. Endvidere giver de et varieret landskabsbillede.

Det har også væsentlig betydning for grundvandets kvalitet, herunder indholdet af nitrat og andre plantenæringsstoffer, hvorledes man udnytter sandede jorder. Dette skyldes, at en række af disse marginaljorder ligger på de jyske hedesletter og bakkeøer, hvor grundvandet som følge af geologien og nedslivningsforholdene er meget sårbart.

Mange af disse jorder har ofte også et stort vandingsbehov.